

ДЕРЖАВНА СЛУЖБА СТАТИСТИКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ СТАТИСТИКИ,
ОБЛІКУ ТА АУДИТУ

КАФЕДРА ЕКОНОМІКИ ТА МЕНЕДЖМЕНТУ
ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНОЇ ДІЛЬНОСТІ

ЗАТВЕРДЖУЮ
Перший проректор
з науково-педагогічної роботи
Л.Є. Момотюк
01 вересня 2022 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ОК 16. ЕКОНОМІКА ПРАЦІ
ТА СОЦІАЛЬНО-ТРУДОВІ ВІДНОСИНИ

Ступінь вищої освіти **Бакалавр**

Галузь знань **05 «Соціальні та поведінкові науки»**

Спеціальність **051 «Економіка»**

Освітньо-професійна

програма **«Прикладна статистика та бізнес-аналітика»**

Київ
2022 рік

Робоча програма «Економіка праці та соціально-трудоі відносини» для студентів спеціальності 051 «Економіка», «31» серпня 2022 року. – 23 с.

Розробник: Луньова Т.С., доцент кафедри економіки та менеджменту зовнішньоекономічної діяльності, к.е.н.

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри економіки та менеджменту зовнішньоекономічної діяльності
Протокол від «30» серпня 2022 року № 1

Схвалено Вченою радою фінансово-економічного факультету НАСОО
Протокол від «31» серпня 2022 року № 1

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітньо-професійна програма, освітній рівень	Характеристика навчальної дисципліни
		денна форма навчання
Кількість кредитів – 4,0	05 «Соціальні та поведінкові науки» Спеціальність 051 «Економіка»	Обов'язкова
Модулів – 1	Освітньо-професійна програма: «Прикладна статистика та бізнес-аналітика»	Рік підготовки:
Змістових модулів – 2		2-й
Загальна кількість годин – 120		Семестр
		4-й
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 4 самостійної та індивідуальної роботи студента – 3		Лекції
		36 год.
	Практичні, семінарські	
	36 год.	
	Самостійна робота	
	48 год.	
	Вид контролю: екзамен	

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

2.1. Мета викладання навчальної дисципліни – висвітлення теоретико-методологічних та соціально-економічних аспектів сучасних проблем економіки праці й соціально-трудових відносин; розуміння механізмів забезпечення зростання продуктивності праці та розвитку соціально-трудових відносин в Україні; формування у студентів відповідного економічного мислення; набуття ними практичних знань і навичок для ефективної роботи.

2.2. Завдання: надання понять про процеси, що відбуваються в соціально-трудої сфері нашої країни: розвиток трудового потенціалу суспільства; формування системи нових соціально-трудових відносин, розвиток соціального партнерства; становлення і функціонування ринку праці; зміни в зайнятості; значення Міжнародної організації праці в регулюванні соціально-трудових відносин; комплексне вивчення шляхів і методів наукового розв'язку практичних завдань регулювання відносин у соціально-трудої сфері; організації та нормування праці, підвищення її продуктивності, вдосконалення організаційно-економічного механізму оплати та планування праці; організації моніторингу трудових показників та здійснення їх всебічного аналізу; підвищення адаптованості студентів до ринку праці та системи нових соціально-трудових відносин з метою зменшення ступеня соціальної напруженості у суспільстві.

2.3. У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен **знати:**

- теоретичні засади розвитку системи соціально-трудових відносин;
- характеристику ринку праці й зайнятості;
- методологію управління продуктивністю праці;
- питання організації заробітної плати;
- теорію і методологію планування праці;
- методичний апарат моніторингу соціально-трудої сфери.

вміти:

- складати баланс ринку праці;
- обчислювати показники зайнятості, безробіття, продуктивності праці та рівня життя населення;
- визначати заходи щодо підвищення ефективності праці;
- приймати рішення щодо визначення коштів на оплату праці;
- планувати працю.

2.4. Найменування компетентностей, формування яких забезпечує вивчення навчальної дисципліни:

ЗК1. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (демократичного) суспільства та

необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні;

ЗК4. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях;

ЗК8. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел;

ЗК12. Навички міжособистісної взаємодії;

СК2. Здатність здійснювати професійну діяльність у відповідності з чинними нормативними та правовими актами;

СК8. Здатність аналізувати та розв'язувати завдання у сфері економічних та соціально-трудова відносин;

СК10. Здатність використовувати сучасні джерела економічної, соціальної, управлінської, облікової інформації для складання службових документів та аналітичних звітів.

2.5. Передумови для вивчення навчальної дисципліни – наявність систематичних та ґрунтовних знань з компонент освітньо-професійної програми: «Психологія та педагогіка», «Правознавство», «Основи економічної науки», «Макроекономіка».

2.6. Результати навчання:

ПРН 4. Розуміти принципи економічної науки, особливості функціонування економічних систем;

ПРН 6. Використовувати професійну аргументацію для донесення інформації, ідей, проблем та способів їх вирішення до фахівців і нефахівців у сфері економічної діяльності;

ПРН 11. Вміти аналізувати процеси державного та ринкового регулювання соціально-економічних і трудових відносин;

ПРН 12. Застосовувати набуті теоретичні знання для розв'язання практичних завдань та змістовно інтерпретувати отримані результати;

ПРН 14. Визначати та планувати можливості особистого професійного розвитку;

ПРН 18. Використовувати нормативні та правові акти, що регламентують професійну діяльність;

ПРН 24. Демонструвати здатність діяти соціально відповідально та свідомо на основі етичних принципів, цінувати та поважати культурне різноманіття, індивідуальні відмінності людей.

3. Програма навчальної дисципліни

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ I ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ОСНОВИ ВИВЧЕННЯ ЕКОНОМІКИ ПРАЦІ ТА СОЦІАЛЬНО-ТРУДОВИХ ВІДНОСИН

Тема 1. Об'єкт, предмет і завдання дисципліни

У темі розкривається суть поняття “праця”, розглядаються особливості праці як об'єкта дослідження та її основні складові. Наводяться основні ознаки праці, її кількісні та якісні характеристики.

Розглядаються світові наукові школи “трудового спрямування” та їх внесок в дослідження праці, напрацювання вітчизняних вчених та результати їх наукових досліджень.

Окреслюється предмет, мета й завдання дисципліни “Економіка праці та соціально-трудова відносини”. Розглядається її зв'язок з іншими соціально-економічними дисциплінами.

Рекомендована література:

Базова: [1-4].

Допоміжна: [3, 5].

Інформаційні ресурси: [1, 2].

Тема 2. Населення як джерело формування трудового потенціалу

Тему присвячено теоретичним та практичним аспектам аналізу населення в розрізі економіки праці. Розглядаються основні типи та режими відтворення населення, показники природного і механічного руху, структура населення за низкою ознак. Окрема увага приділена аналізу сучасного режиму відтворення населення України, причинам і наслідкам депопуляції населення.

Наводяться основні положення та підходи до сучасного трактування категорій “людський капітал”, “трудова потенція”, “людські ресурси”. Розглядаються концептуальні засади вивчення людського капіталу, людського розвитку та трудового потенціалу. Окрему увагу приділено практичним аспектам кількісного вимірювання людського розвитку та трудового потенціалу.

Рекомендована література:

Базова: [1-4].

Допоміжна: [3-5].

Інформаційні ресурси: [1, 2].

Тема 3. Соціально-трудова відносини як система

Тема містить основні положення та підходи до трактування змісту соціально-трудова відносин в умовах ринкової економіки. Розглядаються основні компоненти механізму соціально-трудова відносин: суб'єкти, предмети, типи, рівні, принципи.

Розкривається сутність суспільного регулювання соціально-трудова

відносин, напрями та методи регулювання. Наведені принципи та умови укладання колективних договорів, як одного з основних інструментів регулювання трудових відносин на підприємстві.

Особлива увага приділена критеріям оцінки соціально-трудова відносин: «рівень життя», «якість трудового життя» та підходам до їх оцінки.

Рекомендована література:

Базова: [1-4].

Допоміжна: [2, 7, 10].

Інформаційні ресурси: [1, 2, 5].

Тема 4. Соціальне партнерство

У темі розкривається суть поняття “соціальне партнерство”, його функції та принципи, наводяться основні форми здійснення соціального партнерства. Розглядається механізм реалізації соціального партнерства через основні його інституції, а саме: профспілки, союзи роботодавців, Український координаційний комітет сприяння зайнятості населення, Національна тристороння соціально-економічна рада. Досліджується мета їх створення, основні функції та завдання.

Визначається роль соціального партнерства у вирішенні колективних трудових спорів. Розглядаються законодавчо визначені регулятори трудових спорів: примирна комісія, трудовий арбітраж, Національна служба посередництва і примирення. Страйк як крайній засіб вирішення трудового спору.

Наводиться загальний огляд інституцій соціального партнерства у розвинених країнах, окреслюються базові моделі соціального партнерства.

Рекомендована література:

Базова: [1-4].

Допоміжна: [2, 9].

Інформаційні ресурси: [1, 5].

Тема 5. Ринок праці в соціально-економічній системі

Тема охоплює основні теоретичні положення щодо аналізу ринку праці. Розглядаються основні елементи ринку праці, його суб'єкти та об'єкти, структура, інфраструктура та критерії сегментації ринку праці.

Розглядається механізм функціонування ринку праці. Пропозиція праці. Ефект доходу та ефект заміщення. Ринок праці в умовах досконалої конкуренції. Рівновага підприємства на конкурентному ринку праці. Монопсонія та монополія на ринку праці.

Поряд з елементами класичної теорії, розглядаються сучасні підходи до формування й аналізу пропозиції праці та особливості функціонування ринку праці в умовах ринкової економіки.

Наводиться механізм державного регулювання ринку праці.

Рекомендована література:

Базова: [1-4].

Допоміжна: [7-8, 10-11].

Інформаційні ресурси: [1, 2].

Тема 6. Соціально-трудова відносина зайнятості

Темі присвячено розгляд теоретичних та практичних аспектів зайнятості. Розкривається зміст понять «регулювання зайнятості» та «політика зайнятості». Розглядаються основні форми, види зайнятості та безробіття.

Наводиться система показників, що характеризують зайнятість населення: показники зайнятості, показники безробіття, приклади обчислення основних показників зайнятості та безробіття.

Висвітлено функції суб'єктів регулювання зайнятості, основні принципи, на яких ґрунтуються відносина зайнятості, напрями та інструменти державної політики регулювання зайнятості населення, її активні та пасивні заходи. Особливо увага приділяється аналізу діяльності Державної служби зайнятості України.

Рекомендована література:

Базова: [1-4].

Допоміжна: [3-5, 8, 10-11].

Інформаційні ресурси: [1, 2].

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 2 ОРГАНІЗАЦІЯ, ПЛАНУВАННЯ І АНАЛІЗ У СОЦІАЛЬНО-ТРУДОВІЙ СФЕРІ

Тема 7. Організація і нормування праці

У темі розкриваються поняття та основні напрями організації праці. Розглядаються основні форми суспільного поділу праці та поділ праці на рівні підприємства, а також форми кооперації праці. Пояснюються склад та структура виробничого процесу. Розглядаються загальні підходи до організації робочих місць та їх оцінки.

Розкривається сутність нормування праці: об'єкт, предмет та завдання нормування. Наводяться основні принципи нормування праці та зміст нормування на підприємстві.

Аналізуються методи нормування та способи встановлення норм. Пояснюються підходи до розроблення норми виробітку, норми часу, норми обслуговування, норми чисельності, нормованого завдання. Звертається увага на особливості нормування праці службовців.

Рекомендована література:

Базова: [1-4].

Допоміжна: [1, 3-4, 12].

Інформаційні ресурси: [1, 2].

Тема 8. Ефективність і продуктивність праці

У темі розкривається поняття “ефективність праці”, наводяться основні показники результативності трудової діяльності в матеріальній та нематеріальній сферах виробництва.

Окремо виділяється поняття “продуктивність праці”, розглядаються

загальноприйняті показники продуктивності праці. Наводяться основні методи її вимірювання, їх характеристика та межі застосування.

Пояснюються поняття “фактори підвищення продуктивності праці” та “резерви зростання продуктивності праці”. Наводяться класифікації факторів та резервів підвищення продуктивності. Розглядається методика визначення можливого приросту продуктивності праці у плановому періоді в результаті більш повного використання резервів.

Розкриваються проблеми управління продуктивністю праці в Україні. Наводиться інформація про світові та вітчизняний Центри продуктивності.

Рекомендована література:

Базова: [1-4].

Допоміжна: [3-4, 6].

Інформаційні ресурси: [2].

Тема 9. Політика доходів і оплата праці

У темі розкривається суть поняття “політика доходів”. Розглядається механізм здійснення політики доходів. Наводяться види, структура та джерела доходів населення. Пояснюються основні методи державного регулювання доходів. Дається уявлення про методику встановлення величини прожиткового мінімуму.

Розглядається система організації оплати праці на підприємстві та її основні елементи: тарифна система; форми і системи оплати праці; нормування праці; преміювання. Дається уявлення про формування фонду заробітної плати. Аналізуються сучасні можливості стимулювання праці, особлива увага приділяється системам преміювання.

Рекомендована література:

Базова: [1-4].

Допоміжна: [3-4, 7, 10].

Інформаційні ресурси: [1-4].

Тема 10. Планування трудових показників

У темі визначаються мета та головні завдання планування праці. Наводиться структура плану з праці. Описується порядок розроблення плану персоналу та оплати праці.

Розглядаються різні підходи до планування продуктивності праці. Дається уявлення про персонал підприємства, його склад та структуру. Наводиться приклад розрахунку річного балансу робочого часу одного працівника. Окреслюються загальні підходи до планування чисельності персоналу. Характеризуються основні методики планування фонду заробітної плати на підприємстві.

Рекомендована література:

Базова: [1-4].

Допоміжна: [3-4].

Інформаційні ресурси: [1, 2].

Тема 11. Аудит соціально-трудової сфери

Тема розкриває сутність понять “аудит соціально-трудової сфери”, “аудит людських ресурсів”, “аудит розрахунків з оплати праці”, “аудит розрахунків із соціальними фондами”. Розглядаються структура, специфіка, основні етапи проведення перевірки, методи та процедури всіх напрямів аудиту соціально-трудової сфери. Окрема увага приділяється аналізу нормативно-правової бази забезпечення аудиту дотримання трудового законодавства та розрахунків з оплати праці.

Рекомендована література:

Базова: [1-4].

Допоміжна: [3-4].

Інформаційні ресурси: [1, 2].

Тема 12. Моніторинг ринку праці

Тема розкриває зміст понять “соціологія праці”, “моніторинг ринку праці” та “соціологічне дослідження”. Висвітлюються основні завдання моніторингу ринку праці та його елементи. Наводиться інформація про нормативно-правову базу забезпечення моніторингу ринку праці та вимоги до показників, що використовуються для оцінки стану ринку праці. Окрема увага приділяється прикладним аспектам проведення соціологічних досліджень. Розглянуто структуру, методи та процедури соціологічного дослідження, основні компоненти його програми та різновиди стратегічного плану.

Рекомендована література:

Базова: [1-4].

Допоміжна: [4, 8, 10].

Інформаційні ресурси: [1, 2].

Тема 13. Міжнародна організація праці та її вплив на розвиток соціально-трудових відносин

У темі наводиться історія створення та описується діяльність Міжнародної організації праці. Окреслюється структура та контрольні механізми Міжнародної організації праці.

Розкривається зміст основних цільових програм у рамках стратегічних цілей Організації: просування Декларації МОП; послідовне скасування дитячої праці; працеінтенсивні капіталовкладення; інвестиції у знання, професійне навчання та розширення можливостей працевлаштування; підвищення рівня зайнятості шляхом розвитку малих підприємств; охорона праці, гігієна на виробництві; економічна та соціальна захищеність у XXI столітті; посилення соціального партнерства.

Дається загальний опис діяльності МОП в Україні.

Рекомендована література:

Базова: [1-4].

Допоміжна: [4-6].

Інформаційні ресурси: [6, 7].

4. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин				
	денна форма				
	Всього	у тому числі			
лек.		пр.	інд.	с.р.	
Змістовий модуль 1					
Теоретико-методологічні основи вивчення економіки праці та соціально-трудоових відносин					
Тема 1. Об'єкт, предмет і завдання дисципліни	6	2	2		2
Тема 2. Населення як джерело формування трудового потенціалу	12	4	4		4
Тема 3. Соціально-трудоові відносини як система	12	4	4		4
Тема 4. Соціальне партнерство	6	2	2		2
Тема 5. Ринок праці в соціально-економічній системі	8	2	2		4
Тема 6. Соціально-трудоові відносини зайнятості	12	4	4		4
<i>Разом за змістовим модулем 1</i>	<i>56</i>	<i>18</i>	<i>18</i>		<i>20</i>
Змістовий модуль 2					
Організація, планування і аналіз у соціально-трудоовій сфері					
Тема 7. Організація і нормування праці	12	4	4		4
Тема 8. Ефективність і продуктивність праці	12	4	4		4
Тема 9. Політика доходів і оплата праці	8	2	2		4
Тема 10. Планування трудових показників	8	2	2		4
Тема 11. Аудит соціально-трудоової сфери	8	2	2		4
Тема 12. Моніторинг ринку праці	8	2	2		4
Тема 13. Міжнародна організація праці та її вплив на розвиток соціально-трудоових відносин	8	2	2		4
<i>Разом за змістовим модулем 2</i>	<i>64</i>	<i>18</i>	<i>18</i>		<i>28</i>
Усього годин	120	36	36		48

5. Теми лекційних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	2	3
1	<p style="text-align: center;">Тема 1. Об'єкт, предмет і завдання дисципліни</p> <p style="text-align: center;">План:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Визначення поняття «праця» та його наукове дослідження. 2. Трудовий напрям економічної думки. 3. Предмет і завдання дисципліни. 	2
2	<p style="text-align: center;">Тема 2. Населення як джерело формування трудового потенціалу</p> <p style="text-align: center;">План:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Населення як суб'єкт економічних процесів. 2. Відтворення населення: типи і режими. 3. Показники природного та механічного руху населення. 	4
3	<p style="text-align: center;">Тема 3. Соціально-трудова відносина як система</p> <p style="text-align: center;">План</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Соціально-трудова відносина в умовах ринкової економіки. 2. Колективний договір у системі соціально-трудова відносин. 3. Критерії оцінки соціально-трудова відносин. 	4
4	<p style="text-align: center;">Тема 4. Соціальне партнерство</p> <p style="text-align: center;">План:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Сутність соціального партнерства. 2. Механізм функціонування соціального партнерства в Україні. 3. Роль соціального партнерства у вирішенні трудових спорів (конфліктів). 4. Міжнародний досвід соціального партнерства. 	2
5	<p style="text-align: center;">Тема 5. Ринок праці в соціально-економічній системі</p> <p style="text-align: center;">План:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Сутність ринку праці, його суб'єкти, об'єкти та функції. 2. Елементи ринку праці. 3. Структура та сегментація ринку праці. 4. Механізм функціонування ринку праці. 	2
6	<p style="text-align: center;">Тема 6. Соціально-трудова відносина зайнятості</p> <p style="text-align: center;">План:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Поняття, форми та види зайнятості. 2. Безробіття: суть і види. 3. Система показників, що характеризують зайнятість та безробіття. 4. Державне регулювання зайнятості населення. 	4

1	2	3
7	<p>Тема 7. Організація і нормування праці</p> <p>План:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Загальне поняття організації праці. 2. Організація робочого місця. 3. Теоретико-методологічні основи нормування праці. 	4
8	<p>Тема 8. Ефективність і продуктивність праці</p> <p>План:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Ефективність праці. 2. Продуктивність праці. 3. Управління продуктивністю праці. 	4
9	<p>Тема 9. Політика доходів і оплата праці</p> <p>План:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Політика доходів як аспект соціально-економічної політики держави. 2. Організація оплати праці на підприємстві. 3. Політика підприємства щодо стимулювання праці. 	2
10	<p>Тема 10. Планування трудових показників</p> <p>План:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Загальна характеристика планування. 2. Планування продуктивності праці на підприємстві. 3. Розрахунок потреби підприємства в персоналі. 4. Визначення фонду оплати праці на підприємстві. 	2
11	<p>Тема 11. Аудит соціально-трудової сфери</p> <p>План:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Методологія аудиту соціально-трудової сфери. 2. Специфіка аудиту людських ресурсів. 3. Аудит дотримання трудового законодавства та розрахунків з оплати праці. 	2
12	<p>Тема 12. Моніторинг ринку праці</p> <p>План:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Моніторинг ринку праці: предмет, об'єкт, основні завдання. 2. Нормативно-правова база забезпечення моніторингу ринку праці. 3. Соціологічне дослідження сфери праці в умовах ринку. 	2
13	<p>Тема 13. Міжнародна організація праці та її вплив на розвиток соціально-трудових відносин</p> <p>План:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Історія створення МОП та основні засади її діяльності. 2. Структура та контрольні механізми МОП. 3. Діяльність МОП в Україні. 	2
	Разом	36

6. Теми семінарських занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	2	3
1	<p style="text-align: center;">Тема 1. Об'єкт, предмет і завдання дисципліни</p> <p style="text-align: center;">План:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Праця як складне соціально-економічне явище. 2. Складові процесу праці. 3. Показники характеру праці. 	2
2	<p style="text-align: center;">Тема 2. Населення як джерело формування трудового потенціалу</p> <p style="text-align: center;">План:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Наявне та постійне населення країни. 2. Статеві-віковий склад населення країни. 3. Демографічне старіння населення. 4. Класифікація населення за економічною активністю. 5. Типи та режими відтворення населення. 6. Показники природного та механічного руху населення. 	4
3	<p style="text-align: center;">Тема 3. Соціально-трудова відносина як система</p> <p style="text-align: center;">План:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Сутність та ознаки соціально-трудова відносин. 2. Суб'єкти соціально-трудова відносин. 3. Типи соціально-трудова відносин. 4. Головні напрями реалізації соціальної політики. 5. Державні соціальні стандарти та нормативи. 6. Рівень та якість життя населення. 	4
4	<p style="text-align: center;">Тема 4. Соціальне партнерство</p> <p style="text-align: center;">План:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Сутність та функції соціального партнерства. 2. Соціальний діалог: форми та принципи. 3. Проблеми профспілкового руху в Україні. 	2
5	<p style="text-align: center;">Тема 5. Ринок праці в соціально-економічній системі</p> <p style="text-align: center;">План:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Попит на робочу силу на ринку праці. 2. Пропозиція робочої сили на ринку праці. 3. Теорія двоїстості ринку праці. 	2
6	<p style="text-align: center;">Тема 6. Соціально-трудова відносина зайнятості</p> <p style="text-align: center;">План:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Три аспекти та форми зайнятості населення. 2. Спеціальні або нетрадиційні типи зайнятості. 3. Сутність безробіття та причини його виникнення. 4. Методи та показники аналізу зайнятості 5. Основні показники рівня безробіття. 	4

1	2	3
7	<p style="text-align: center;">Тема 7. Організація і нормування праці</p> <p style="text-align: center;">План</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Основні вимоги до організації праці. 2. Поділ праці на підприємстві. 3. Елементи виробничого процесу. 4. Ефективна організація робочого місця. 5. Методи нормування та способи встановлення норм праці. 	4
8	<p style="text-align: center;">Тема 8. Ефективність і продуктивність праці</p> <p style="text-align: center;">План:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Ефективність праці: показники та фактори її зростання. 2. Оцінка якості праці, коефіцієнти трудової участі. 3. Методи вимірювання продуктивності праці. 4. Показники продуктивності праці. 5. Резерви підвищення продуктивності праці. 	4
9	<p style="text-align: center;">Тема 9. Політика доходів і оплата праці</p> <p style="text-align: center;">План:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Доходи населення: види, структура та джерела. 2. Матеріальні та нематеріальні форми мотивації працівників. 3. Форми і системи оплати праці на підприємстві. 	2
10	<p style="text-align: center;">Тема 10. Планування трудових показників</p> <p style="text-align: center;">План:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. План з праці: структура та порядок розроблення. 2. Визначення середньооблікової чисельності працівників. 3. Планування річного балансу робочого часу. 4. Методи планування фонду оплати праці на підприємстві. 	2
11	<p style="text-align: center;">Тема 11. Аудит соціально-трудової сфери</p> <p style="text-align: center;">План:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Основні етапи аудиту соціально-трудової сфери. 2. Функції внутрішнього аудиту людських ресурсів. 3. Аудит розрахунків з оплати праці. 	2
12	<p style="text-align: center;">Тема 12. Моніторинг ринку праці</p> <p style="text-align: center;">План:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Інформаційна база моніторингу ринку праці в Україні. 2. Державний моніторинг у сфері застосування та фінансового забезпечення державних соціальних стандартів. 3. Методи соціологічного дослідження сфери праці. 	2
13	<p style="text-align: center;">Тема 13. Міжнародна організація праці та її вплив на розвиток соціально-трудових відносин</p> <p style="text-align: center;">План:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Основні засади діяльності Міжнародної організації праці. 2. Стратегічні цілі та цільові програми МОП. 3. Пріоритети Програми гідної праці. 	2
	Разом	36

7. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	2	3
1	<p>Тема 1. Об'єкт, предмет і завдання дисципліни</p> <p style="text-align: center;">Питання для самостійного вивчення:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Загальна характеристика поняття «праця». 2. Дослідження особливостей праці. 3. Еволюція світової економічної думки трудового напрямку. 	2
2	<p>Тема 2. Населення як джерело формування трудового потенціалу</p> <p style="text-align: center;">Питання для самостійного вивчення:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Показники кількісного та якісного складу населення. 2. Склад населення за статеві-віковими ознаками. 3. Структура населення за економічною активністю. 4. Поняття відтворення населення. Природний і механічний, соціальний та економічний рух населення. 5. Показники природного та механічного руху населення. 	4
3	<p>Тема 3. Соціально-трудова відносина як система</p> <p style="text-align: center;">Питання для самостійного вивчення:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Система соціально-трудова відносин: сутність, суб'єкти, предмети, рівні, типи та принципи. 2. Суспільне регулювання соціально-трудова відносин. 3. Колективний договір: сутність і значення. 4. Рівень та якість життя населення. 	4
4	<p>Тема 4. Соціальне партнерство</p> <p style="text-align: center;">Питання для самостійного вивчення:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Професійні спілки як інституції соціального партнерства. 2. Організації роботодавців як інституції соціального партнерства. 3. Теоретичні основи вирішення трудових спорів соціальними партнерами. 	2
5	<p>Тема 5. Ринок праці в соціально-економічній системі</p> <p style="text-align: center;">Питання для самостійного вивчення:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Сутність ринку праці, його основні елементи. 2. Інфраструктура ринку праці: основні елементи та функції. 3. Особливості функціонування ринку праці в умовах ринкової економіки. 4. Механізм державного регулювання ринку праці. 	4

1	2	3
6	<p>Тема 6. Соціально-трудова відносина зайнятості Питання для самостійного вивчення:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Показники зайнятості та безробіття. 2. Основна мета, напрями та заходи політики зайнятості. 3. Програми сприяння зайнятості. 4. Діяльність Державної служби зайнятості України. 	4
<p>Теми рефератів за змістовим модулем 1:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Загальна характеристика поняття «праця» 2. Дослідження особливостей праці 3. Еволюція світової економічної думки трудового напрямку 4. Внесок вітчизняних учених «трудова спрямування» 5. Населення як суб'єкт економічних та інших суспільних процесів і явищ 6. Відтворення населення: типи і режими 7. Дослідження людського розвитку 8. Трудовий потенціал у системі економічних ресурсів 9. Методичні підходи до оцінки трудового потенціалу 10. Соціально-трудова відносина в умовах ринкової економіки 11. Колективний договір у системі соціально-трудова відносин 12. Критерії оцінки соціально-трудова відносин 13. Сутність соціального партнерства 14. Механізм функціонування соціального партнерства в Україні 15. Діяльність профспілок в Україні 16. Організації роботодавців в Україні 17. Міжнародний досвід соціального партнерства 		
7	<p>Тема 7. Організація і нормування праці Питання для самостійного вивчення:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Сутність та основні напрями організації праці. 2. Форми поділу та кооперації праці. 3. Елементи виробничого процесу. 4. Методи нормування та види норм праці. 	4
8	<p>Тема 8. Ефективність і продуктивність праці Питання для самостійного вивчення:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Загальне поняття «ефективність праці». 2. Показники ефективності праці. 3. Загальне поняття «продуктивність праці». 4. Методи вимірювання продуктивності праці. 5. Фактори, що впливають на продуктивність праці. 	4
9	<p>Тема 9. Політика доходів і оплата праці Питання для самостійного вивчення:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Загальне поняття політики доходів. 2. Види, структура та джерела доходів населення. 3. Державне регулювання доходів населення. 4. Теоретичні основи організації оплати праці. 	4

1	2	3
10	<p>Тема 10. Планування трудових показників</p> <p>Питання для самостійного вивчення:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Персонал підприємства, його склад і структура. 2. Планування річного балансу робочого часу. 3. Загальні підходи до планування чисельності персоналу. 4. Загальна характеристика методів планування оплати праці. 	4
11	<p>Тема 11. Аудит соціально-трудої сфери</p> <p>Питання для самостійного вивчення:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Суть і мета аудиту соціально-трудої сфери. 2. Складові аудиту людських ресурсів та його контроль. 3. Предметна сфера аудиторського дослідження. 	4
12	<p>Тема 12. Моніторинг ринку праці</p> <p>Питання для самостійного вивчення:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Моніторинг ринку праці: предмет, об'єкт, основні завдання. 2. Діяльність Міжнародної організації праці в організації та проведенні моніторингу ринку праці. 3. Нормативно-правова база забезпечення моніторингу ринку праці в Україні. 4. Вимоги до системи показників моніторингу ринку праці. 	4
13	<p>Тема 13. Міжнародна організація праці та її вплив на розвиток соціально-трудої відносин</p> <p>Питання для самостійного вивчення:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Створення МОП та основні засади її діяльності. 2. Історія розвитку та сучасний стан МОП. 3. Програмна діяльність МОП. 4. Діяльність МОП в Україні. 	4
	<p>Теми рефератів за змістовим модулем 2:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Методи вимірювання продуктивності праці 2. Види, структура та джерела доходів населення 3. Державне регулювання доходів населення 4. Теоретичні основи організації оплати праці 5. Структура фонду заробітної плати 6. Загальна характеристика систем матеріального стимулювання 7. Сучасні підходи щодо стимулювання працівників 8. Загальна характеристика планування праці 9. Обґрунтування потреби підприємства в персоналі 10. Планування продуктивності праці на підприємстві 11. Планування фонду заробітної плати на підприємстві 12. Специфіка аудиту людських ресурсів 13. Моніторинг соціально-трудої сфери як інструмент регулювання соціально-трудої відносин 	

1	2	3
	14. Діяльність Міжнародної організації праці в організації та проведенні моніторингу ринку праці 15. Нормативно-правова база моніторингу ринку праці в Україні 16. Історія створення та діяльності Міжнародної організації праці Основні напрями діяльності МОП	
	Разом	48

8. Методи навчання

Для досягнення мети та завдань курсу, впродовж лекційних та семінарських занять передбачено застосування наступних методів навчання:

- за джерелами знань: словесні – розповідь, пояснення, лекція, консультація; наочні – демонстрація, ілюстрація; практичні – практична робота, тестування, ситуаційні завдання;
- за характером логіки пізнання: аналітичний, синтетичний, аналітико-синтетичний, індуктивний, дедуктивний;
- за рівнем самостійної розумової діяльності використовуються методи: проблемний, частково-пошуковий, дослідницький;
- за рівнем інноваційності: ситуаційного аналізу, дискусія, робота в групах.

9. Методи контролю

Навчальна дисципліна «Економіка праці та соціально-трудова відносини» оцінюється за модульно-рейтинговою системою. Вона складається з 2-х змістових модулів. Результати навчальної діяльності студентів оцінюються за 100-бальною шкалою в кінці семестру, яка включає в себе поточний та підсумковий контроль.

Поточний контроль. Основними формами поточного контролю є підготовка аналітичних оглядів за темами, відповіді на питання та розв'язок розрахункових завдань.

За виконання завдань змістового модуля 1 студент може отримати 25 балів:

- тема 1 – аналітичне завдання (4 бали);
- тема 2 – аналітичне завдання (5 балів);
- тема 3 – розрахункові завдання (4 бали);
- тема 4 – аналітичне завдання (4 бали);
- тема 5 – аналітичне завдання (4 бали);
- тема 6 – аналітичне завдання (4 бали).

За виконання завдань змістового модуля 2 студент може отримати 25 балів:

- тема 7 – розрахункові завдання (4 бали);
- тема 8 – розрахункові завдання (4 бали);
- тема 9 – аналітичне завдання (3 бали);

- тема 10 – розрахункові завдання (4 бали);
- теми 11 – аналітичне завдання (4 бали);
- тема 12 – розрахункові завдання (3 бали);
- теми 13 – аналітичне завдання (4 бали).

За несвоєчасне виконання завдань поточного контролю, зокрема підготовки аналітичного огляду за темою та виконання практичного завдання, знімається по 0,5 балів за кожне завдання.

У разі недостатньої кількості балів за поточний контроль студент може отримати додатково по 5 балів за кожен змістовий модуль за умови виконання індивідуального завдання у формі реферату з обов'язковим захистом під час проведення викладачем консультацій з дисципліни згідно затвердженого графіку.

Відповідно до Положення про внутрішню систему забезпечення якості освіти в НАСOA та Положення про академічну доброчесність у НАСOA у разі виявлення викладачем порушення студентом норм та правил академічної доброчесності, викладач зобов'язаний застосувати норми п.11.8.3 Положення про внутрішню систему забезпечення якості освіти в НАСOA, зокрема: «повторне проходження оцінювання (тест, контрольна робота, залік, екзамен тощо); повторне проходження відповідного освітнього компонента (модуля) освітньої програми».

Модульний контроль: дві модульні контрольні роботи у формі підсумкового тестування. Студент може отримати максимально 10 балів за першу модульну контрольну роботу (теми 1-6) та 10 балів за другу модульну контрольну роботу (теми 7-13).

За несвоєчасне виконання завдань модульного контролю знімається по 3 бали за кожну модульну контрольну роботу.

Підсумковий контроль: екзамен. Студент може отримати максимально 30 балів.

За результатами семестру студент отримує підсумкову оцінку за 100-бальною системою, яка розраховується як накопичена сума отриманих балів за всі види поточного, модульного та підсумкового контролю.

У випадку, якщо за результатами модульно-рейтингового контролю студент отримав сумарну кількість балів, що не перевищує 49 балів, він не допускається до підсумкового контролю.

10. Розподіл балів, які отримують студенти

Поточне тестування та самостійна робота															Підсумковий тест	Сума
Змістовий модуль № 1							Змістовий модуль № 2									
T1	T2	T3	T4	T5	T6	МК1	T7	T8	T9	T10	T11	T12	T13	МК2	30	100
4	5	4	4	4	4	10	4	4	3	4	4	3	3	10		

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проєкту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	
74-81	C		
64-73	D	задовільно	
60-63	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

11. Методичне забезпечення

1. Опорний конспект лекцій з дисципліни «Економіка праці та соціально-трудові відносини» для здобувачів вищої освіти першого (бакалаврського) рівня / Укладач Т. С. Луньова. Київ: НАСОА, 2021. 32 с. URL: <http://194.44.12.92:8080/jspui/handle/123456789/6570>

2. Методичні рекомендації для підготовки до семінарських занять з дисципліни «Економіка праці та соціально-трудові відносини» для здобувачів вищої освіти першого (бакалаврського) рівня галузі знань 05 «Соціальні та поведінкові науки» спеціальності 051 «Економіка» / Укладач Т. С. Луньова. Київ: НАСОА, 2021. 28 с. URL: <http://194.44.12.92:8080/jspui/handle/123456789/6571>

3. Методичні рекомендації для самостійної роботи з дисципліни «Економіка праці та соціально-трудові відносини» для здобувачів вищої освіти першого (бакалаврського) рівня галузі знань 05 «Соціальні та поведінкові науки» спеціальності 051 «Економіка» / Укладач Т. С. Луньова. Київ: НАСОА, 2021. 58 с. URL: <http://194.44.12.92:8080/jspui/handle/123456789/6573>

4. Луньова Т. С. Збірник практичних завдань до самостійного вивчення навчальної дисципліни «Економіка праці та соціально-трудові відносини»

для студентів спеціальностей 051 «Економіка», 071 «Облік і оподаткування», 072 «Фінанси, банківська справа та страхування». Київ: Національна академія статистики, обліку та аудиту, 2021. 74 с. URL: <http://194.44.12.92:8080/jspui/handle/123456789/6545>

5. Тести для самоперевірки, завдання для поточного (модульного) та підсумкового контролю знань здобувачів (в електронній формі, розміщені на платформі Moodle).

12. Рекомендована література

Базова

1. Акіліна О. В., Ільч Л. М. Економіка праці та соціально-трудові відносини: Підручник. Київ : КУБГ, 2020. 949 с.

2. Економіка праці : навчальний посібник / за заг. ред. Г. В. Назарової. Харків : ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2019. 330 с.

3. Економіка праці та соціально-трудові відносини : навч. посіб. / О. В. Безпалько та ін. Київ : Кафедра, 2020. 310 с.

4. Червінська Л. Економіка праці: навч. посібн. Київ : Центр навчальної літератури, 2019. 288 с.

Допоміжна

1. Арапов О. С. Нормування праці як фактор підвищення ефективності виробництва. *Економічний аналіз*. 2017. Том 27. № 4. URL: <https://www.econa.org.ua/index/1446>.

2. Васюта В. Б., Галайда Т. О., Ігуш Т. С. Зарубіжний досвід регулювання соціально-трудових відносин. *Глобальні та національні проблеми економіки*. 2018. Випуск 21. С. 240-245.

3. Економіка праці та соціально-трудові відносини: практикум. Навч. посібник [М. В. Семикіна, М. В. Бугаєва, Л. Д. Запірченко та ін.] / за наук. ред. д-ра екон. наук, проф. Семикіної М.В. Кропивницький: Видавець Лисенко В.Ф., 2020. 228 с.

4. Економіка праці і соціально-трудові відносини: практикум. Навчальний посібник. / Уклад. О. І. Іляш, С. С. Гринкевич, О. А. Шевчук, С. М. Савченко, Н. О. Черненко, Т. В. Обелець. Київ : КПІ ім. Ігоря Сікорського, 2020. 150 с.

5. Колот А. М., Герасименко О. О. Концепт гідної праці як теоретико-прикладна платформа розвитку соціально-трудової сфери. *Проблеми економіки та політичної економії*. 2017. № 2. С. 7-55.

6. Кузьменко А. В. Продуктивність праці. Європейський підхід. Продуктивність праці у контексті забезпечення зростання економіки України. *Глобальні та національні проблеми економіки*. 2017. Вип. 20. С. 394-399.

7. Луньова Т. С. Рівень життя населення України: підходи до аналізу та

сучасний стан. *Науковий вісник Національної академії статистики, обліку та аудиту*. 2020. № 4. С. 68-76. URL: <http://194.44.12.92:8080/jspui/handle/123456789/5951>.

8. Москаленко К. С., Запорожець Ю. В. Стан ринку праці України. *Молодий вчений*. 2018. № 5(57). С. 730-734.

9. Моцна І. В. Проблеми розвитку соціального партнерства в Україні та шляхи їх вирішення. *Науковий вісник Ужгородського національного університету*. 2019. Випуск 25, частина 1. С. 166-169.

10. Петрова І. Л. Зміни на ринку праці як фактор формування середнього класу в Україні. *Ринок праці та зайнятість населення: науково-практичний журнал*. 2018. 2(55). С. 42–48.

11. Стройко Т. В., Єремеева А. М. Напрями формування українського ринку праці в контексті євроінтеграційного вектору розвитку. *Причорноморські економічні студії*. 2020. № 49. С. 146-150.

12. Тертичний О. О., Пустова В. В., Данильченко Г. В. Місце нормування праці у кадровій стратегії підприємства. *Інфраструктура ринку*. 2018. Випуск 20. С. 139-143.

13. Інформаційні ресурси

1. Офіційний сайт Державної служби зайнятості України.
URL: <http://www.dcz.gov.ua/control/uk/index>.

2. Офіційний сайт Державної служби статистики України.
URL: <http://www.ukrstat.gov.ua>.

3. Офіційний сайт Міністерства фінансів України.
URL: www.minfin.gov.ua.

4. Офіційний сайт Національного банку України.
URL: <http://www.bank.gov.ua>.

5. Офіційний сайт Національної служби посередництва і примирення.
URL: <http://www.nspp.gov.ua>.

6. Офіційний сайт Постійного представництва України при відділенні ООН та інших міжнародних організаціях в Женеві.
URL: <https://geneva.mfa.gov.ua/ua/ukraine-io/labour>.

7. Офіційний сайт Федерації професійних спілок України.
URL: <http://www.fpsu.org.ua>.